

Je pátek čtvrtého srpna, poslucháte studio N, tady je výtek svoboda.

Dnes o Nerůstu

Jedního natřeně hájí, jiní vášnivě odsuzují.

O Nerůstu se ale mluví čím dál víc.

Letz, kde má podporu na akademické půdě, stojí za něm některé Evropské levičové strany.

Nedávno na jeho téma proběhla taky konference v Evropském parlamentu.

Odsovněm vlastně de, a je Nerůst spíš utopí nebo jedinou cestou k záchraně lidstva.

O tom teď budu mluvit svědeckým redaktorem deníku N. Petrem Koupským.

Ahoj Petře Vítaj.

Ahoj Vítku.

Petra, kdybych měl co nejjednodušším způsobem vysvětlit, co je to Nerůst?

Co bys řekl?

To politická ideologie nebo myšlankový směr,
který říká, že základem problémů současné civilizace
celosvětově je hospodářský růst.

A že ho musíme zastavit a obrátí těho směr, abychom se těch problémů zbavili.

Kdo s tímhle přišel?

Já si říkám, že jsem to začátku trošičku učebnicově.

Kdo s tímhle směrem přišel, jakou má tenhle směr historii a pozadí?

Na to není jednoduchá odpověď.

To opravdu musím začít ze široka.

Společenský rád, ve kterém žijeme obecně nazývaný kapitalismus,
je silně spojen s tím, že průmyslová produkce neustále ruste.

Je to jedna z jeh základních charakteristik.

A to má svoje značně příznivé a značně nepříznivé následky.

Příznivé spočívají v tom, že jsme čím dál tím bohatší společnost,

že to bohatství se v nějaké firmě dostane nakonec

skoro ke všem členům a spoň západní společnosti,

což jistě není postačující, ale je to přece jenom velká změna k lepšímu
o protistavu, řekněme, před 150 lety.

To je jedna věc.

A druhá věc, že z těch přebytků toho růstu se financují věci,
jako je věda, školství, umění, prvsti civilizace.

To, co dělá náš život hezčí a pohodlnější a příjemnější.

Tym neblahé růsledky hodně jsou vysají s životním přístředím.

Dnes je jasné, že ekonomický růst je prakticky hlavní příčinou
toho, že máme vzduší stále více skleníkových plinů

a tím pádem globální oteplování.

V jého životných růstsledky jsou dneska už natolik známe

a dobře prbrané, že je tady asi řudobíret, teď nemusíme.

No a krmě toho, ten hospodář s kýrůst vyčerpá vás zdravý eplaneta,

když se na ní podíváme s vesmíru, což je produkt

taky tohle hospodářské hrůstu technologii, které lidi do vesmíru dostali,

tak je vlastně taková docela malička, takhle dodláně by se realizí,

když se na ní díváme zdálky.
A tím pádem je velice dobře názvrně vidět.
Ten samozřejmý fakt, který si tady dole, ale moc neuvědomujeme,
že je konečná, že má omezené zdravě,
že jednou je, spotřebujeme, vydrencujeme, další nebudou.
Ze všech těchle myšlenek se postupně začala skládat
odpověď na otázku, co se stane, až ty zdravě dojdou.
A z počátku ty úvahy vypadali tak,
že hrůst se musí zastavit, protože zdravě dojdou,
a že to je nežádoucí, že to bude katastrofa.
Tohle je myšlení, typické myšlení začátku 70. let,
když vyšla volice, vlivná kniha meze hrůstu,
proměně a se omlouvám, že to беру takhle ze široká.
Ono to opravdu jinak nejde, dokonce si myslím,
že tak jako tak to v tom podkastu nebude postačující.
Jednou výmečně nikdy to tady nedělám,
ale jednou výmečně bych naším posluchačům navrhl,
jestli by si nechtěli celý ten čvánek,
který jsem k tomu napsal přečíst, protože je striešli vědlouhý.
Taky to doporučuju, taková vsufka je strašně dlouhý,
ale je strašně čtivý, jak to tak ty umíš.
Dobře, zpátky k nerůstu.
Dátíme se k roku 1970,
to dvě konkrétně vyšla kniha takzvaného rýmského klubu
z polku nezávislých myslitelů nazvanáme ze růstu.
To byla ve své době ohrmně vlivná kniha pod svým světě.
V ta upozorniu je, že lidstvo spotřebovává zdroje,
fosilní paliva,
kovové rudy a všechno ostatní exponenciálním tempem,
čličím dal tím rychlý.
A že exponenciální růst je neudržitelný a že tím pádem
nerezníme rozdi, kdy tenhle růst už nebude možný
a že to povede ke katastrofi.
Růst ekonomiky je spojený s růstem počtu obyvatel.
To je docela důležitá věc k tomu, abychom si jí uvědomili.
Já jsem se neredilo v roku 1961,
tehdy žili na světě 3 miliardy lidí.
Dneska máme roku 2023, je 2,60, bohužel,
a je nás tady 8 miliard.
5 miliard během života jednoho člověka.
Ano, je to neuvěřitelné.
Ten hospodářský růst, kterém mluvíme ten s tím souvisí,
ten není hnád jenom tím, abychom se měli lépe
a spotřebovávali více,

abychom si ještě víc naplňovali brych
a ještě vybranějšími milahůtkami
v ještě větším množství.
Ten z velké část je dán tím,
aby se vůbec nějak uživili ti další lidé,
který na svět přichá za jítři miliardy?
8 miliard.
To je hodně velký rozdíl.
A když se vrátím k tomu Římskému klubu,
jeho prgnó za celkem jasně ukázala,
že tohle nemůže jít do nekonečná
a že světy je na začátku obrovského průžvěhu,
že nastane nerůst.
Ale oni ten nerůst nepropagovali.
Oni neřikali, že to je dobrá věc.
Oni říkali, že to je špatná lečnevěhnutelná věc.
Že to takhle rupadne.
Tohle objevili myslitele,
který to zkusili trochu otočit
a říct dobré,
tak spotřibováváme toho stále více.
To není dobrá věc.
Je to taženo hospodářským růstem.
Ale ten není taky sám o sobě konečnou přičenou.
Konečnou přičenou je společenské uspořádání,
které k tomu nabáda,
které to vyžeruje, což je kapitalismus.
Musíme tedy nějakým způsobem
nejspíš omezi kapitalismus,
abychom zastavili ten krůch,
který zdrav je Planety vyčerpává.
A tam jsou myšlankové zdrav je toho,
čemu se neská říká,
růstové hnutí.
Jestli máme říct aspoň jednojméno,
tak André Gors,
francouzský publicist
a filozof Vyrakouzkého původu,
to jméno je Pseudonim,
to meneval Gerard Hirsch,
byl zvidně,
všichni smakonecky konsumniák
ze střední Europe na konac,
když se nad tím pořádně zamyslíme,

a ten formuloval teze toho,
čemu se dneska ve většině světa
říká ekosocialismus,
čili nějakým způsobem
zespolačen štíd řízení
ospodáství a přispůsobit
to ekologickým požedevku.
Tady jenom jistou chápu správně
v nerůstu, podle Gorce,
tedy není jenom snížení produkci,
abychom zachránili tedy planetu,
abychom největší pali zdroje,
ale taky jak tis napsal v textu
dosáhnout toho,
abychom ukončili nekonečnou honičku za penězi,
která je tedy realitou většiny z nás.
Takže tam nejde tedy
vůbec jenom o planetu,
ale i o sociální proměnu,
o snížení nerovností.
Ano, jsou doby nerůstové hnutí,
když se kladé za cíl
jednak vyřešit
akutní ekologický problém,
globální oteplování
a produkci skleníkových plynů
a drancování přírodních zdrojů
a jednak sociální problém,
to znamená nerovnost.
Z nerovností je to zajímavá věc,
protože v moderním
rozvoji západu,
v moderním rozvoji kapitalizmu
dost dlouho klesala.
Ta bohatnoucí společnost
stávala zároveň rvnější
a rvnější společnost
dejme tomu virce 1960,
který jsem tady už jednou zmínil,
se rozhodně vyznačovala daleko větší
rvností naš společnost virce 1990
nebo 1860,
čili v časech
Marxe,

který jako první tyhle
problémy analyticky
hluboce popisoval.
Ale potom se situace
změnila, o 70. let 20.
Ten rvnost na západě
zase začíná
růstat, co uvisí to s nějakou reakcí
na
dlouhá leta
budování sociálního státu,
se kterým už nebyli všichni spokojeni,
co uvisí to s mezemi, na který
ten sociální stát nerezil,
co uvisí to taky s novými technologiemi
a s novými zdraví bohatství,
které se tou dobou objevili.
A konec konců
je to do dnes sociologicky
tohle objevila objezněný jev.
Ale existuje
a ten náhrůz, nerevnosti, který má
za následek třeba to, že dnešní
mladí lidé, jako jisi ty
si jen tak snad nane opatří bydlení,
protože i
když jsou slušně situování a žijí
v bohaté zemi, tak je to
mimo jejich možnosti,
to vede samozřejmě k nezpokojenosti,
k tomu, že
čím dále tím být slíjí si uvědomuje,
tohle asi není ideální společnost,
něco by se s tím mělo dělat
a jednou z odpovědí naturával
přelavě narůž.
A jaké jsou ty kroky, které podle gorce
a nebo možná je podle nedůstové ohnutí, nevím,
jak moce to vyvinul od té doby,
které mají vezd k té sociální spraviednosti
nebo nějaké větší minimálně sociální spraviednosti?
Tady se dostáváme trechu do potíží,
protože jedna věc je
diagnostikovat problémy

a to nedůstové notí bez pochyby
diagnostikuje v celku přecně.

A druhá věc navrhnout
co s tím, čili to na co se sptáli
jaké kroky by se měli
udělat.

Tady se dostáváme trechu
do mluhy, protože
především bych asi řekl,
že to nedůstové hnutí
není nic jednolitého.

To není jednotná ideologie
s nějakou
zakladatelskou knížkou, na kterou
všichni přísahají.

To je spíš
takové vonné združení
nejrůznějších myslitelů
nejrůznějších návrhů
a velmi mále konkrétních aktivit.
Je to hodně teoretická záležitost
odehrávající se na akademické půdě
odehrávající se na
různých konkrétních
podstatně méně vrgalitě.

A méně vrgalitě právě proto,
že navrhnout konkrétní kroky
aby fungovali není jednoduché.

Taková základní úvaha
narůstové hnutí spočívá v tom,
že je potřeba obrátit
růstu. To slovo
narůst vlastně je
takové navistěžné
podstěvěží bylo říkat tomu pokles.

Protože to je to
oč do opravdy jde.

Aby hospodářská produkce
v bohatých zamích začala klesat
v těch hodně chudých
podle zastánců narůstu
má ještě nějakou dobu stoupat
celý svéc se potom se jde
někde na nějaké plus minus

jednotné hladině
je odostnější naše třeba naše
ted' tady
a na té by se potom
celosvětově udržoval.
Tady vyvstávají otázky
za prvé jaká společna zbyto bila
jestli by byla pěkná
a přitažlivá
ale ještě naléhavější
otázka je
jestli je dosažitelná
jakým způsobem dosánu to
aby těch osm miliáret lidí
žijící jich na planetě
a u skutečního to
a na to narůst
žádné dobře odpovědi nedává
ale zároveň asi tlačí myšlenku
že nemůžeme zároveň
produkovat a tlačit růst
a zároveň tedy snižovat
sociální ekonomické nerovnosti
no
ano tohle to říkají
a můžeme
jestli to tak je nebo není
to je vysoc se sporná záležitost
máme za sebou
o tom jsem se už zmíněl
dosti dlouhé období
ve vývoji západní společnosti
kdy to šlo
kdy se nerovnost opravdu
snižovala
velmi významně
protože to jak byla nerovna lerobská společnost
na začátku 20. století
a to jaká byla
v roce 1965
třeba
je na prvsto neporovnatelné
čili tohle to možné je
západní společnost

kapitalistická společnost může fungovat
s měrem květsí revnosti
a přitom růst
jestli vždy a za všechno okolností
to je jiná otázka
to já opravdu nevím a neznám nikoho
kdo by na tohle dovedl si s toho odpovědět
ale rozhodně se nedá
říct, že to není možné
Jaké jsou ty nejvýznamnější negativní dopady
aktuálního kapitalizmu
mnoho jsou krizy bydlení
to je jedna věc
ale nerozca se vymezuje v uči
celé škále problému, které kapitalizmus
nebo to asi učasně nastavení
minimálně západní společnosti
přináší
Většin na těch negativních dopadů
není vidět tady u nás
protože my žijeme v bohaté části světa
a záhyveni ve státě
který pořád má
velice slušný sociální systém
a dovede
pečovat o ty, kteří jsou na tom hůř
můžeme diskutovat o tom
jestli dostatečně a zjistíme, že ne
vždy dostatečně
protože dosáno v tomhle směři
u nějaké dokonalosti asi nemůžné
ale pořád ve srvnání z mnoha
i nimi zeměmi světa, což potřední každý
kdo odsud vytáhl paty a trochu cestuje
tak je na tom naše země
stejně jako většina
kontinentální vyrupy
po to je hle strán se velmi dobře
problémy spatřítíme
když se podíváme někam jinám
mimo Evropu a uvidíme
že my si tady žijeme jako
bablence kdež to
země globálního ju na tom

dobře nejsou
jsou
chudé, jsou
často v Eurózybratu kvůli
na fungujícím politickým systémem
což je vše všechno mezi sebou
přepojenou a nesou na sobě
následky toho, že
v 18. století
vyrupa se zmocnila jejich
bohadství a na něm si
nastertovala svůj růst
a tohle
zase nebylo by spravedlivé říct
že si to západ nehuvidomuje
že to neskouší
řešit
nelíbilo by se mi kdybychom
tohle úslí zlehčovali
to tak není
ale rozhodně
zatím nedospěl tak daleko
se spokojení
a nerůst přichází tedy
z nějakou opozicí
učil musou časného nastavení
a já opravdu málo kdy
se informují o nerůstu
nebo sedívám na nějaký
video nerůstu nebo nějaký rozhod
nebo čtu aniž by to bylo
ekstremně problematizované
jako extrémně ten nerůst
proč nerůst takhle problematizovaný
je to mětšsem nebezpečný směr
tak lidá
jsou přesvědčení
že žijeme v nejlepších možných světu
a že by se na tom
jak jednes spolačnost
uspořádá na pokud možno nemělo
nic měnit za takových lidí je dost
tak samozřejmě měm nerůstu
vidí ohrzení protože

ten říká pravý opak
že by se mělo změnit
úplně všechno
takže mnozí z těchto lidí reagují
valice podráždění a rozhodčení
což je úplně normální
tohle takhle vždycky vypadalo
vypadala nějaká
diskuse nebo napětí
mezi konzervativci
na jedné straně radikály
na druhé straně
Podstatné podle mě je
že mezi těmi to dvě mapóli
je velký prostor
je spousta možností
a že úplný konzervativismus
který říká
svět už byl dokonalý
jedine od co bychom se měli
nažít je zachovat ho
takový nic neměnit
v tom se rozkázají v tom kdy byl dokonalý
někdo říká, že to bylo Amerika
z Eisenhower
někdo jde dál dominulosti
a tak všechny jak podobně
tak tohle je jeden extrém
druhý extrém je
všechno změňme
tahle společnost je naprsto k ničemu
nemá žádnou budoucnost
musíme jí přebudovat
to říkají
nejsem šťastný osobně
ani z jednoho
z těchto směrů
což neznamená
ale myslím si, že to jsou oba dvě
nevhodné spůsoby
řešení společenských problémů
a že bychom
měli nájit nějaký chytřejší
mě zajímá to nebezpečí toho

protože nebo to úzkalí toho
protože já do debaty
o stavu a budoucnosti společnosti
jdeme tomu bych přizval
v podstatě kohokoli
kdo nepřináší ke stolu
nebezpeční myšlenky
myšlenky, který můžou znamenat
ohrožení svobod
můžou znamenat ohrožení lidského života
můžu rozumíš
vyřadil bych asi takové
extremistické nebezpečné pravdy
a jinak bych se bavil s každým
a rozhodně by mi nepřišlo
problematické bavit se lidmi
říkají, že nemůžeme
víš, že to mi vlastně nezní nebezpečně
taky je v tom něco nebezpečné
Já ti naprosto rozumím
a na tohle otázku se těžko
nějakým jednoznačným způsobem
odpovídá
já když jsem pracoval na tomhle materiálu
a pracoval jsem na něm valice dlouha
jak jsem se sešel se z poustou lidí
z nerůstového hnutí
i s těmi, kdeho se k ním vyjadřují kretické
ale shodně lidmi
okolo nerůstu
jsem hovořil, všichni mi
jako fajn
lidi, který by
u toho jedacího stolu, kde by se hledali
budoucnosti, tohle to společnosti
byly jednoznačně přínosný, chytrý, konstruktivní
a tak dále
na druhou stranu
ale je to tak,
že si neumím představit
přesto, že jsem se o to opravdu snažil
jak by se jejich myšlenky dali
v trakci zavést
udržet bez nějaké firmy na silí

To je právě to, coho jsem spozornil
tak z toho asi nejvíc
ty píšeš, kdo mluví o nerůstu
jako o realné budoucnosti
mluví buď o utopi
nebo o násilném řešení
z toho to dilema tu není uniku
můžeš tohle vysvětlit?
Pokusím se
to je to, že je to dilema
mezi utopi a násilným řešením
jsem chtěl říct to, že
aby společnosti jak si
zastánsky nerůstu představují vznikla
tak buď se musí
udržet o utopi
a nebo je potřeba
lidi nějakým způsobem donutit
aby na takové podmínky přistoupili
a to je to násilí
ta cesta, kterou se běžně
zavádějí změny v demokratické společnosti
to znamená, že si to nějak odhlasujeme
dejme tomu ve volbách
nebo nějakým jiným demokratickým mechanismem
ta podle mě je
u nerůstu vyloučená z toho důvodu
že
myšlenka nerůstu přesně dneska na západě
vyhrát volby nemůže
představ si politika, který půjde
a bude říkat lidem
podívejte, tady je program podle kterého
se odteď cíleně
začneme všichni mít úř
a ještě úř
k naše HDP
na hlavu klesne asi na třetinu
současného stavu
část toho se samozřejmě
vyrovná tím, že se omezi
nějaký luxusní výdaje a dotkné
se to jenom těch nejbohatších
na hlomí todezvů

uvoličů, ale hodně velká
část přátle dopadne na vás
na váš životní styl
na vaše možnosti
a teď prosím o vaše hlasy
hlasujte pro mě.
To je přesnej opak programů, které
aktuálně vyhrávají?
To je přesnej opak programů, kterým
vyhrávají všechny strany zleva do prava
jejich programy se
od sebe liší, ale
tohle si netřívovnou říct
zelení, jací, kde koli
v Evropě existují, protože
by s tím prstě neměli
nejmenší čanci z lediska politického
pragmatizmu, je to naprosto
s třeba se na záležitost. Takže
proto mluvím o utopi, nebo o násilí
asi neumím představit,
že jiným způsobem
vlastně jeden způsob si představit
umím, o tom tam taky
něco píšu a můžeme se k tomu dostat,
ale to je
spíšta utopie, ale
jenak než utopii, nebo na násilím si tohle
představit, nedovedu. A
jelikož a násilí mi
připadá jako daleko pravděpodobně
ješí cesta v tomhle případě než utopie, protože
ta utopie se prostě nestá na lidská
pováha se nezmění, kdež to, že se
společnost může změnit násilně
o tom už něco výmezi.
Jaká je ta cesta, kdyby jste mě říct krátce?
Já jsem nakonec
dlouhatánského povídáního
neříztu připojil takovou osobní úvahu,
kde dovolil fantazíravání,
které v tom záhlavním textu bych
si nedopřál.
A tu z ní nějak takhle zněří

stůby se mohlo stát na boženství.
Víra
duchovní směr,
který by akcentoval to,
že nechceme plítvat,
že se chceme chovat
k planetě hezky.
A že tohle je nová ctnost.
Ctnost, kterou pěstujeme
a kterou se pišíme
a ve které se předháníme
jeden před druhým.
Tím říkám, že věřím, že se to stane,
ale když hledám nějakou škvírku,
kterou by se to stát mohlo,
tak mě napadla tahle.
A tím bys infiltroval
tů topy, protože bys mohl
zmínit lidskou povahu?
V podstatě, ano, možno,
ne, lidskou povahu jako celé,
ale nějaké preference,
ona zase je to
předhánění ctnosti,
nějaký druh dosahování
uspokojení a píché,
ale trošku jiným způsobem
naším materiálním.
Ok, kde by se z nerůstu nestala výra,
kde by se tohle tohle tohle tvojí cesto,
kterou zvýmyslila, která se mi mohlo
jen hodně líbí, nebo přijde mi to
jako velmi zajímavá, zajímavá myšlenka?
Podle tebe obratu
k nerůstu, nemůže dojít
v demokracii,
v liberální demokracii, jaký z náme?
Já si myslím, že liberální demokracii
je předpokládá
samozřejmě, že se mohou
měnit zákony, že se může
třeba změnit vůstava,
že se může naprosto zásadním způsobem
změnit politika státu,

ale všechno je to v nějakých mantinolech
a ty mantinoli jsou
především zachování, to je samotné
demokracie jako takové,
čili nikoli změna vústavního pořádku,
v tom, že od teď už žádné
volby nebudou.
Myslím si, že
způsobem by se ten nerůst
opravdu za VS nedal.
Tady je ešte doce dobré
VS jeden pojem, a to je
ekonomická demokracie, to je pojem
ze kterým zastánci nerůstu častoho
1. a pokud je dobré chápu
tohle musím říct,
pokud je dobré chápu, protože
když jsem přečetl jejich materiálů
hodně, tak často v tomhle
bodě mají rozpory mezi sebou.
Nicméně, pokud je dobré chápu, tak si to
představují tak, že bychom
způsobem třeba mi všichni obyvatelé
České republiky si
odhlasovali, jestli boleslavská
škodovka má existovat, nebo nemá.
Je to
zhlediska
hospodářské hrůstu. Významná
tová hrna, významný podnik
ekologický, jestli je problematický,
protože vyrábí auta
takže
podme hlasovat o tom, jestli bude
nebo nebude.
Teď se vůkře mi možnosti bude, co odhlasovujeme
že bude dál fungovat, což by se
možná tím za stáncům hrůstu
úplně nedíbylo, protože
asi by chtěli opačný výsledek
a nebo si urhlasujeme
že se zavře
a
má

demokracie, tak jak si jí představujeme
mandát k takovému rozhodnutí, k tomu
že se zavře podnik, který je dnes
v soukromých lukou, a to je asi
prostě tyhle věci neumím
představit, tam schází
hrada
logických krků, které by byly potřeba
všechno je to
mlhává akademická teori,
která se velice dobře píše do článku
a knížek, ale když si jí představíš
v praxi, tak
buď toto se leže a
skončí to fiaskem
a nebo to
přejde do
násilí
nebudu hledat jiné slovo.
Kromě tedy ekonomické demokracie,
taky zařadě, jak chceš
neby zajímavá teda nějaká představa
nějaký obraz toho, jak by vypadal
svět, kdyby se vyplnili cíle
toho nerustového hnutí a myslím
i tedy s realnými dopady
negativními, pokud je v takové
vízi vidíš, jaké problémy
bylo potřeba řešit.
My, když mluvíme o hospodářském
růstu, tak velice často si
zjednodušeně představíme byla gejice
nebo Ilona Mocka, jakým
přibývají peníze na kontě.
Ale to není z daleka všechno,
co
z růstu vyplívá a co
by růst finansuje.
Celá tahle společnost
de facto žije neustále nadluch.
Aby
hospodářský růst fungoval,
tak si půjčuje peníze na investice
od budoucnosti, protože teprve

v budoucnosti se splatí.
Stejným způsobem funguje
naš sociální systém, důchodové
zabezpečení úplně všechno, co patří
s vymuženostem moderní společnosti.
Tohle všechno je
závislé na
fenoménu hospodářského růstu.
Když bychom ten růst
vypnuli a nahradil jeho poklesem,
tak
budoucí zisky,
které mají
zaplatit ty dnešní dluhy,
přestanou existovat.
A
to se dá jednou razově řešit tím,
že ty dluhy se škrtnovou.
Věřitelů, což by byli
banky a státy, v konečných růslecích
a to se dá udělat jenom jednou.
Víc kráce už
ty peníze nedají půjčit,
takže víc kráce už nedá
celý ten systém
nastertovat.
Z čeho by se financovalo všechno,
co se teď financuje
z růstu, důchody,
školství, drabochnictví
a tak dále, a tak dále,
to opravdu nevím
a za stánci
růstu to taky nevědí. Oni si představují
a spoň to jsem vyčetl
z jejich literatury,
že ze zdanění bohatých.
Ale to je taky jednou razová záležitost.
V jejich společnosti pak už žádní bohatí
nebudou, tím si ty peníze se brou
jenom jednou a tolik
těch bohatých a zasnení
a tolik peněz do hrmady
taky nemají, aby to vydržel

přílež dlouho. Takže bychom
v takovém případě prostě narazili
chápu to správně, že z toho,
co ty vyčetl z celé literaté
své cesty k nerůstu
to podlete be znamená,
že my nemůžeme žít v nerůstu
a zároveň žít v dostatku.
Že nerůst
znamená nedostatek, v praxi.
Nerůst
znamená ve srovnání s tím,
jak žijeme dnes, nedostatek.
Pokud bychom si opravdu hodně
přervenal priority,
tak možná bychom to nemuseli úplně
jako nedostatek vnímat.
Ale to přervení priorit, to je ten problem.
Protože to zase předpokládá
nějakou změnu lidské pováhy
a změnu toho,
že lidi nebudou
toužit po
deseti značkách
jughurtu
a brmbrvých krubkách
a červeném caviaru
a automobilech značky Tesla, iPhone
a všem
ostatním.
A já nevím
jak přimět
velkou část společnosti
aby se zaprvé nevím,
jestli vůbec někdo má právou
právní nárok
po miliardách lidí vyžadovat
by se toho vzdali.
Je to
před se jenom nějaká cesta
také spokojenosti a keštěstí.
Rozumím, mě u toho napadá slovo
proměni, s tím to skáču marketing.
Protože

nemám nastudované do té mídy,
abych ti řekl, jak to je,
ale opravdu přemýšlím o tom
jak moc je to tak,
že společnost my lidé máme nějaké požadavky
a chceme mít a tohle pro nás
znamená blahobit a tím pádem
teda na to odpovídá
tentrcha odpovídá na toto produkce
a nebo jak moc
si ty velké společnosti
naučili nám předkládat to, co chceme
a jak moc ti marketéři a všechny těch 3 lidé,
kteří nám prodávají tu ninesmyslů
mají vlastně tu moc nad námi.
Ano, a v konečných důsledcích
nám předkládají vlastně i ten kapitalismus.
Protože
jistě tohle všechno je začerovaný krych
většina
úvah o nerůstu
vede do začerovaného kryhu, protože to
vlastně nejsou jenom úvahy o nerůstu.
To jsou úvahy o možných budoucnostech
celé společnosti.
A
tady
je nudno připustit, že
odpověď neexistuje.
Já říkám, že nějakou máme,
já jenom říkám, že ten nerůst
taky mi nepřipadá jako
ekstra moc dobrá odpověď.
Abych se vrátil k tvé otázce
samozřejmě o tomhle
velmi silně uvežovali Američtí
ekonomové v 30. a 40. a 50.
letech, kdy tenhle ten problém
začal být velice dobře
viditelný, kdy reklamní
přiumysl se ogromně rozjel,
tak na to pochopitelně reagovali,
že teori
nadměrné okázale a zbytečné

zpotřeby
a pochopitelně část
toho, co dneska
nám dělá radost
je uměle vyvalaná potřeba
tím marketingem.
Ale těžko se asi dá říct,
že úplně všechno.
Produktem technického rozvoje
je internet,
produktem technického rozvoje
jsou mobilní telefony jako takové,
jsou léky, které v náexistovali
a zachčenuju a predlužují lidem
život
a miliony dalších
vymožeností.
Tyhle ty vymoženosti nevitvořili
ojedině lvinálesci,
ty vytvořil de facto
spíštržní systém náš jednotlivý
vynálesci, protože bez
propojení spousty dílčích úsilí
běvzniknout nemohli, na to už jsou
příliš složité všechny tyhle věci.
A tudíš
jediný systém
společenský z těch, které známe
umíme si představit a vyzkoušeli jsme
jako lidstvo, který toho dovede
je ten dnešní moderní kapitalismus.
Přemísím nad tím,
že mluvíš o tom, že spoustav vynálezů
pochází spíštrkou
trhu, než
těch samotných vynálezců, kteří spíš,
jsou aště druzí. A říkám,
si to na těch vynálezech není vlastně
vidět, třeba na tom internetu, na to,
v jakém je stavu, že to je vlastně
výze. Víš, jakože,
jestli se to vlastně neodráží úplně ve všem.
To by teď by mohla nastat
půlhodinová urbočka

na internetu. Internet je v tom vlastně
hrná výmke, protože tam vznikl
naprosto v rozporu s tržními
zákonitostmi.

Celé, celá jeho struktura,
celé, celé jeho uspořádání
funguje díky tomu, že vznikl
naprosto mimo tržní systém
a nebyl by tak dobrý, kdyby
vznikl uvnitř.

Dnoha pozrvhodných paradoxů
každého
povídání o stavu současné společnosti
na který nerazíme.

Prostě je to všechno strašlivě složité
žádné jednoduché odpovědi
bohužel nemáme.

Ať je chtějí vynášet konverbativci
za stanci neřivstů
přesvědčení liberalové kdokoliv,
tak nikdo z nich
si dneska nemůže nářivkovat
celou pravdu.

Dneska

Vidíme už teď
v túle chvíli někde funkční modely
nerůstu, třeba v nějakém menším,
než globálním, nebo řekněme
státním kontextu.

Když budeme chtít je vidět,
tak nějaké asi
můžeme.

Za příklad

něčeho, co by mohlo být
předobřezem
řůstové společnosti
se dá pověžovat třeba
hnutí

fríjé softwareu,
věci, které daly vzniknout
třeba Linuxu, nebo které dávají
vzniknout Wikipedia,
dobrovolnické aktivity
nejrůznější

na mnoho západních
zemích,
a i v některých zemích globálních
jihů existuje růstáhle
družstvení hnutí, které
zemědělství a v maloví robě
se snaží
fungovat
jako ta ekonomická demokracie,
kde se lidé sejdou
odhlasují si, čím se budou zabívat,
jakým způsobem si mezi sebou,
potom rozdělí výnosy a podobně.
Všechno to je velice zajímavé.
Hček je v tom, že to všechno funguje
výnositr kapitalistického systému.
Ty lidé, který napsali Linux,
ho napsali z toho růvodu,
že měli pohodlné
živobití zabezpečené
a nemuseli se o něj
každý den stejrat,
takže měli čas na to,
aby psal Linux.
Lidé, který
provozují zemědělstvá
družstva, třeba
rámcí hnutí, laví a kampsína
využívají internet,
využívají solární
sluneční energi,
dysponují
pokročilými
znanostmi, které
získali na univerzitách.
Tohle všechno
je produkt kapitalistického společnosti.
Já ještě nesmíme tohle zapomenout,
že všichni se těší právní ochraně
a fyzické
ochraně fungující společnosti.
Kdyby kolem nich ta společnost nebyla,
tak tohle všechno by si museli
nějakým způsobem

opatřevát sami.
Musela by to ta
nerůstová společnost zabezpečevát.
I asi by to dokázala,
ale
spotřebovala by na to zase velkou část
svých zdrajů, ono by ich přistě měla mññ.
Rozumím.
Rozumím i všem těm hačkům, které to má
a rozumím tomu a blíbí se mi vlastně
ta strídmnost, že prostě se neskočíš
po hlavě do něčeho, co se ti zdá se
třeba líbí nebo nelíbí.
Ale pak je tady to palčivé témá,
čím dál palčivější a to je
klima. Ty vás mám textu píšeš.
Růst, kromě toho stále
zvyšuje produkci skleníkových
plinů, jež jsou hlavní příčinou
klimatické krize. Máme li
vzestup globální teploty zastavit,
nebo aspoň spomalit, musí produkce
skleníkových plinů rychle klesat,
což s hospodářským růstem
nejde dohromady.
Přemýšlím jak to je.
Můžeme tedy jít jinou cestou,
spomalení růstu ekonomiké hospodářství
a u toho prostě nezníčit všechno,
co máme.
Záležit na tom, koho se zeptáš.
Ptáš se teď mě.
Já říkám, že ano do určité
míry.
Nebude to žádná velká sláva,
žádný zázra, který
úplně změní situaci,
ale před se jenom
existují technologické
vymoženosti, které umožňují
do určité míry, po nějakou mes
sloučit
udržování hospodářské
růstu a

snížování ekologické zátěže.
Tohle je to, co za stánci
nehrůstu velice ostře odmítají.
Zhruba se to mu říká
zelený růst a oni
trebají na tom, že ten
není možný.
Já si myslím, že vycházejí
z jednak
úplně přesného
stavuználostí současných technologií
a jednak s absolutní s kapse
v úctě budoucím.
Dneska
pravda
jsou s tím zvaným
růstem veliké potíže.
Přesto je vidět,
že kde je ekonomická pobídka,
například s daněním,
tam se dovedou
ty ekonomiky
do značné míry dematerializovat,
spotřebovávat méně
suře vynméné plítvat.
Když si točíš neuvěřumujeme,
jak o hře mě plítváme,
jak obrovskou rezervu máme v tom,
že bychom prostě to,
co produkujeme, mohli využívat
lépe, daleko lépe,
neplítvat energii, neplítvat potravinami.
Na to není potřeba žádný záházrak,
žádná záházračná nová technologie,
jenom lépe zacházet s tím,
co máme v tomhletom,
je současná západní společnost
pořád ještě velice nešikovná
a tam je obrovský
dostor ke změně.
Přitom relativně snadné
změně, protože ta nevyžaduje
žádné záházraky, ani novou technologie,
ani nové společenské

spořádání, jenom řekneme
pečlivost a víc přemýšlení.
Toho snad schopni i jsme,
jestli ne, tak to je pak opravdu blbé.
Rozumím ti.
Ty píšeš radikální řešení bývají působivá,
ale jen na papíře,
od tím radikálním řešením v tuhle chvíli,
myslíš, tedy ten nedůst.
Rozumíš lidem, kteří mají
pocit, že jiné, než radikální řešení
už v tuhle chvíli, není možné?
Naprosto jim rozumím.
To je jasné, protože
deně vokolo sebe
vidíme, jak
svět do kopru
a
člověk, který můj je to jedno,
který ho to nevyburcuje, aby
vyskočil a chtěl něco udělat ještě dnes
tomu opravdu něco závažného podle mě chybí.
Jenom, že
touhpo v radikálním
řešení
jinak to řeknu,
je potřeba velice pečlivě
rzlišovat a bolestně rzlišovat podle mě.
Jestli
tím radikálním řešením, o které usilujeme,
si plníme jenom vlastní psychologickou potřebu
a nebo
jestli opravdu směřujeme
jak nějaké užitečné změnie.
To je velký rezdíl.
A do nici to psychologickou potřebu
je
neduspěle.
Daleko
užitečnější je
vymyslet udělat a prvzadit
něco
co není tak uspokojivé,
co není tak radikální,

co je kompromislný, částečné,
ale
funkční a má to budoucnost.
A tohle je
samozřejmě těžké.
Já naprosto rozumím těm,
co řešit hnět
ale tím,
že vyskočí mám začnout dělat
to první, co mě napadne
na základě nedostatečných
známostí a nedotážené úvahy
můžu velice často věci
ještě spíši za řešit.
Jak to tedy podle tebe může být?
Podle tebe to tedy nestojí
tak, že nás bod' čeká nerůst
nebo klimatický kolaps
nebo kolaps jako takový.
Jaká je ta alternativa?
Částečná.
Já si myslím, že nás čeká
zpousta nepříjemností.
Já si myslím, že to nebude
v nové ovedech ubec pěkné století.
Protože
zatím
jsme nezačali
snížovat produkci skleníkových plynů
produkce ruste
jenom pořád pomalej.
No, ne, tak krychlé jako rustla
jako rustla
před 15 lety.
Je vním krégok, ale
na takhle pomalý postup
opravdu nemáme moc času.
To
omezování pokračuje
západ přial
politiky, které jsou
rozhodně rozumné jako European Green Deal.
Je velice nadějně,
že se k těmhle cílom

dnes hlásí Čína a Indie, protože
bez nich to neobrátime
a je vidět, že tyhle dvě největší
zaměstvěti asi uvědomují,
ten problém existuje
na hetnostřenu si cečnění budují
pořád spoustu nových uhelných elektrárenov
a na druhou stranu budují taky
spoustu zvaných technologií
a jsou si vidomi, že to u hlí nebudou
používat většinu, že to je
časově omezené.
Čili, já si myslím, že
lidstvo nakonec te
kýžené klimatická neutrality
dosáhne, dosáhne jí ale mnohem
později, než si dneska politici
představují, odhadovalo bych to
státého století.
Což znamená,
že se v životní podmínky
na mnoha místech planety
do té doby výrazně zhorší.
Nevidím žádnou apokalypsu,
vidím
žáby v hrymci, ve kterém
je pořád teplý,
pořád nepříjemnější
a pořád víc konfliktu
mezi těmi zahrívajícími
se žábami. Nebudete
konec světa, ale nebudete
nic pěknáho, jenom, že
my to fakt neumíme
lépe vyřešit.
A když jsme tady celou dobu mluvili o narůst
tu, narůst
není, jestli mu něco opravdu
rozhodně chybí, tak to je
schopnost rychle změny.
To, co bychom teď potřebovali
je prusadit něco rychle, dokonce
i ty našikovná politik
Evrabská Unia

dnešních Bidenových spojených
států a ještě o něco
konejší Číny a Indie
jsou pořád
praktičtější a rychlejší
než tam išlenková změna
ke které vyzívá
narůst. Když se
zavádila
když se zavádila poslední
opravdu veliké globalní náboženství
což byl islám
tak to trval asi stolet.
Křesťanství se zavádila asi 300 let
než dostal
opravdu velké hřesíření
s velkým státním kultem
tolik času my teď nemáme
takže na myšlenkovou změnu
bych nesázil, musíme to udělat
takže rozumím tomu, že podle tebe
nemáme odmítnout kapitalismus
ale transformovat ho do nějaké udržitelnější
podoby. A já fakt si klavil tásku
jestli takové transformace
nebo myslím, že víc lidí než jenom já
v dostatečné míře
tak abychom nedopady špatně
je kapitalismus schopný
já to vidím třeba právě
neval na takových těch klimatických
samítek, klimatických opatřeních
hlavé státu se do nekonečná zchází
aby si vytyčili cíle, které pak které z části
neh rady plní, nebo neplní vůbec
pak tam přijde Greta Tanberg
křičí how dare you
a vlastně se málo co děje
nevidíme ten limit
to je možné transformace nebo
přispůsobení kapitalizmu právě na tom
o, ono se
děje, ledacost co
není tak dobře vidět

třeba cihkvárně ekonomikál je
věc, která se
rozvíjí poměrně intenzivně
a jenom to nemá
takovou publicitu jako
ty klimatické
třeba
třeba cihkvárně ekonomikál
zpočívá v tom, že se snažíme
recyklovat úplně všechno
co můžeme včetně věc
i u kterých se nepřed pokádal
dřív, že to bude možné
jako jsou betonové
stavby a ocel
když si dneska
přečteš nějakou i hodně
moderní učemnici
životního prostředí
ekologie, tak se dočte,
že ocel je v podstatě nerecyklovatelná
protože je to tak drahé
že to nemůže fungovat
ne, to už není pravda
našli se nové lepší technologické postupy
to za prvé a za druhé
zdaňování
taky nějakým
způsobem postupuje
tak konvenční moudrost
toho, že se neděje vůbec nic
není přesná
ano děje se toho méně
děje se to pomaly
než by bylo hezké
říct, že sedíme z rukáma
na zatku a čekáme
až nastane průžvěch
to dneska není zpravedlivé
odnocení západní společnosti
takhle to není
Dene růst
k tomu, jak jsme zvyklí žít
a proto je tak náročného

velmi často pobrat
kdo my
jsou lidé, kteří jsou hodně
silně materiálně orientováni
a u nich to rozhodně ide
proti jejich představám o dobrém životě
jsou lidé, kteří jsou orientováni
na společnosti
na zážitky
na přátelství
proti to může být
v celku přijatelná vize
já si myslím,
že psychologicky
je to velice
rozmanité to
kde vidím problém je
opravdu to ekonomické
fungování celé záležitosti
Já bych chtěl jenom neholku byl
u té debaty, když někdo
přijde odborník nebo člověk
který se zaštiťuje jako někdo
kdo dvačí nerůst
tak ta debata o nerůstu a kapitalismu
a komunismu a levitsovosti
je už skoro
je často fakt vyhrčená
já přemyslím na tím, čeho je to vlastně
střed, jestli je to střed
levice a pravice nebo dvou opačných
vidění světa nebo minulosti
a budoucnosti
Já si myslím
že je to střed dvou strahů
a to je těžká věc
protože strach je iracionální pocit
je to velice silný pocit
který nás dovede ovládnout
jedni, ty co jsou proti nerůstu
takový strach
z toho, že všechny jejich istoty
se vyspadnou
že budou žít v něčem

jako byl
komunistický režim
jenom ještě hrším
a ti druzí mají pocit
že planeta nemá budoucnost
a když na tahle
tak příští generace vyhine
Já si myslím, že
kdyby jedně i druzí dokázali
ten strach trochu od hodit a
mít spolu
rozumně komunikovat
třeba i o těch svých obavách
tak že by byli překvapeně
že by se dobrali
možná docela
dobrého porozumění
ale je to všechno strašlivě osobní
problém je v tom, že jsme malá země
že se lidé mezi sebou
dobře osobně znají
že mají nějakou historii
vzájemné komunikace
že máme sociální síť
všechno velmi značně
pristě
mě by se líbilo, kdyby se
o tamhle diskutovalo daleko
otevřeněji, ale zřídit
to nedovedu
On ten nedůst
značné míry je prostě jednou kritika kapitalizmu
Ano, podle tebe
já jsem neznam do detailu každý
každý princip nedůstu, takže nemůžu
odpovídat já, ale podle tebe
jako doznačený nedomyšlená kritika kapitalizmu
ale je to kritika kapitalizmu
Má se v tomhle ohleduje ten český kontext
nějak specifický, protože tady
kritizovat kapitalismus
se zdá se mi opravdu nevyplatí
a to nemusíte být ani pirátka
která je pak odstavená z různých funkcí

Specifický je kontext nejen český
ale všechny postkomunistických zemí
protože
v roku 89 ještě není tak dávno
moje generace pamatuje
velmi dobře, jak to tady vypadalo
a to poslední, co bychom chtěli
vyracet se do
toho uspořádání světa
ve kterém jsme přežili mládí
v tom se většina
lidí mého věku
zhodné, když jinak se nezhodneme
s korovničem
a to, že
menohé atributy, nerůstu
tohle připomínají to
prostě je pravda
Oni pochopitelně
zastánci nerůstu si dávají hodně práce s tím
protože taky vědí, jaké zemi žijí
takže si dávají hodně práce s tím
že si to takhle nepředstavují
že s tím realným
sociálizmem sovietského typu
nemají nic společného
budiš
já jim to věřím v teorii
ale nejsem si vůbec jist, jestli
by se to nějakým takovým
hlesměrem zase ne se smeklo
On ten sociálizm z sovietského typu
taky v podstatě nikdo neplánoval
takhle si to ani komunističní ideologové
nepředstavovali, ten se stal
protože
vznikl jako kombinace
toho, čeho byla společnost
a lidé schopně, a toho k čemu
se ta ideologie
snažila směřovat
Byl spíš takovou
dopravní nehodou
mezi marxismem realitou

než čímkoliv jiným
a takhle to
s ideologiemi i dopadá společnost
není nekonečně pružná
aby se přispůsobila jakému kvalitě
vrtickému záměru, nasiho nějak
příší, přeloží, obvyklá primitivně
a
dopadne to nepěkně
takže
specifický kontext je přistědán tím
že něco takového jsme zažily
a nechceme to
No a člověka, který kritizuje kapitalismus
ke gulagům
vede velmi dlouhá cesta
To bezpochyby
Ano, a to já nejmenším
nezpochybu
Mě právě zajímá ta debata
Dobře, s formulou to takhle
Co by nám přineslo, kdybychom se tady
v Česku, v Českém kontextu
naučili zdravě kritizovat kapitalismus?
No
to by bylo hromně přínosné
kdybychom se to naučili
Já myslím, že je to trochu generační problém
což
zase znamená, že tu může
trvat ještě hodně dlouho
než se to naučíme
nejenom protože potřeba, aby jedna generace
více méně vymřela
na tolik, že už nebude
v té veřejné debatě fungovat
ale protože i ta generace to přenesla
zase na vás mladší a v nějaké zředěné
podobě to tam bude
žít dál
kritika kapitalismu
je absolutně nutná
kdyby kritika kapitalismu neexistovala
tak tady máme pořád

ten dikensovský model
kde osmileté děti pracují
v továrně na sirky
To, že vzniklo
bohatství západu
a jeho
velice příjemná životní úroveň
to je výsledkem
z třetů dvou siho
z nich všednou je kapitalismus
s důrezem
na svobodu a na podnikání
a tento drvá
síla jeho kritika, která
se ho snaží
udržet v mezích
o lidské růstovnosti
a slušného života pro všechny
jsou potřeba oběrvětojí síli
Hostem studia N byl vyrecký redaktor
denníku N Petrkovsky
Petra moc ti děkuju mě se hezky, ahoj
Jíky za pozvání
A teď už jsou na řadě zprávy
a vysadká neměli minou
Ruská výsadkářská loď
Oleňegorský Gornák
kotvící v Novorosijsku
byla vážně poškozena
při nočním utoku vodních dronů
Podle fotografií na sociálních sítích
se naklání na bok
V Novorosijsku je jedna z hlavních základen
Ruské námořní flotily
Vývalý americký prezident
Donald Trump včera u Bošingtenského
soudu odmítel všechny
kterých se podle prokuratory
dopustil povolbách prohraných
v roce 2020
Nevinen, řekl sám
přímo soudkyni čtyři krát
Odsouzený ex-šéf
Lánské obory Miloš Balák

dostal novou výzvu na vystěhování
stamní hájenky
Opustitý musí do poloviny Srpna
pokud tak neučení
hrozímu žaloba od hradu
ředská policie
nedaleko ostrova Korfu
už je obželovaného z úvěrových
podvodů s miliardovou škodou
případ jsou vysí se
s pořitelním družstvem
můž bude předán do Česka
A za první pololetí
tohoto roku vzrostla kriminalita
v Česku o více než 3%
ve srovnání s obdobím
před pandemií zůstává
vyšší počet vrašt
přibýlo děckých pachatelů
A na závě ještě něco
co mě zaujalo
a možná by mohlo i vás
Včera byla depresivní hudba
dneska to nebude jinak
Pátek, uzavřeme
velmi velmi velmi smutným
albém
kterémá ale delku alba
10 písniček
které se ménuje
kvety z podpolaně
a autorem dnesky je Vojtik
mladý slovenský hudebník
o kterém se vám tady už říkal
když vybuchl jeho hit
a teď vám o něm chci říct znovu
protože to album
kterému vyšlo
je fantastický
opět je to spíš pro teď z vás
kteří se chcete nastolit
takový mentální podzim
je to hodně upřímné
hudné smutné

vidí to krásu v hnusných věcech
což je fakt jako skvělí
je to slyšet v titulní písni kvety
z podpolaně a je to slyšet konec koncu
i v detvěnském snu
i v treku nadáždí v oktobéri
což je prostě předělaná Lord
do slovenského kontextu
rozně dobrý trek nadáždí
ale nejvíce tohle to asi slyšet
v treku Red Kings
no nic, teď už asi víte
jestli vás to bere nebo nebere
rozhodně doporučuju kliknout
vety z podpolaně
a to je můj dnešní těp
naslyšenou v pondělí